

AS FONTES DO DEREITO PARLAMENTARIO GALEGO

Xosé A. Sarmiento Méndez
Universidade de Vigo

O acercamento a análise das fontes do dereito parlamentario galego supón partires da constatación de que éstas superan o estricto ámbito do regulamento da Cámara, para asumir que este concreto sector normativo está dotado dunha flexibilidade propia que lle dota de certa complexidade e autonomía. Esta flexibilidade maniféstase no plano fáctico, por cuanto os cambios do dereito aplicable no Lexislativo autonómico son moi importantes pola práctica do desenvolvemento dos debates, quebrando en ocasións manifestamente a xerarquía normativa (coma ocorre no caso do tratamento das conclusións de Comisións de investigación nas sesións plenarias públicas que se teñen celebrado, a pesares da dicción literal do artigo 69.2ª do RPG). Por outra banda, tamén a flexibilidade maniféstase “de iure”, xa que o noso Regulamento coñece cambios importantes froito das transformacións da vida política autonómica que afectaron a materias tan relevantes coma o debate presupostario¹.

O ordenamento parlamentario galego imbrícase no dereito estatutario e constitucional, de tal xeito que a súa práctica pode muta-lo texto estatutario dun xeito moi relevante, como así ocorreu co artigo 12.4 in fine) do Estatuto de Autonomía de Galicia no tocantes á participación dos grupos parlamentarios en tódalas comisións parlamentarias en proporción ó seu número de membros².

* Letrado do Parlamento galego
Prof. asociado de Dº Constitucional

¹ Así, na nova redacción do Regulamento da Cámara adoptada na reforma de 22 de xullo de 1993 (BOPG núm. 435, do 29 de xullo de 1993, DOG núm. 182, do 21 de setembro de 1993).

² Esta modificación tácita dos textos constitucionais teñen sido postas de manifesto por Tosi no seu traballo “Modificazioni tacite della Costituzione, attraverso il diritto parlamentare”.

A substancialidade³ do dereito parlamentario galego é un dato incuestionable, xa que supera abondosamente o contido meramente adxetivo ou procedimental das normas políticas básicas, posto que a súas disposicións constitúen en moitas ocasións o cerne da democracia mesma. Pensemos en aspectos como a presenza do Goberno ante a Cámara, e singularmente a do presidente do Executivo, que veñen sendo un dos motivos recurrentes do debate político dende a reforma regulamentaria de 1993 ate a actualidade⁴.

Unha última circunstancia que condiciona o tema que me ocupa é o da escasa constitucionalización do dereito parlamentario autonómico. No caso galego prodúcese unha tendencia común no dereito parlamentario continental⁵, que a diferenza do dereito parlamentario propio dos países nórdicos, contén poucas referencias constitucionais e estatutarias a aspectos parlamentarios. Ó meu xuízo sería conveniente que algunhas das normas básicas das regras do xogo parlamentario quedaran fixadas no texto do Estatuto de Autonomía para que así non puidesen ser facilmente modificadas polas continxentes maiorías parlamentarias que se creen no seo da Cámara.

Pasarei deseguido a enumerar sucintamente as principais fontes normativas que o dereito parlamentario galego coñece, facendo unha referencia máis pormenorizada a aquelas que aportan un caudal máis relevante para o coñecemento das actividades propias da Cámara.

No lexislativo autonómico o cambio na fixación de membros nas comisións parlamentarias provoca disfuncións proporcionais na cuota correspondente a cada grupo parlamentario segundo o número que se fixe en cada lexislatura. Ademais o Regulamento dispón que certas Comisións teñan composición paritaria, en clara disconformidade coa previsión do artigo 12.4 do Estatuto.

- ³ É coñecida a opinión dalgunhs constitucionalistas coma Negri que defenden o carácter orgánico ou procesal do dereito parlamentario, cunha visión que non é propia de sistemas políticos democráticos como o noso. Cfr. Guglielmo Negri: "Il Diritto parlamentare nel quadro del diritto pubblico". (No libro "Schrifti in onore de Gaspare Ambrosini", t. II). Dott. A. Giuffrè Editore. Milano, 1970, páx.1414
- ⁴ Nesta mesma liña se pronuncian autores como Blanco Valdés e Portero Molina no seu estudio introductorio á edición da *Lexislación Básica da Comunidade Autónoma de Galicia*. Editorial Tecnos. Madrid.1994.Páxs. 9 e ss.
- ⁵ Aspecto que destaca Martínez Elipe no seu recente tratado: *Introducción ó Dereito Parlamentario*. Ed. Aranzadi.Pamplona 1999. Páx. 115. Se ben este autor móstrase partidario de encuadrar o "tipo nórdico" dentro do latino ou continental, pola maior proximidade conceptual frente ó sistema anglosaxón.

1) A Constitución

O estado das autonomías que deseña a Constitución española de 1978 perfila algúns criterios do funcionamento do sistema parlamentario autonómico. Así, o artigo 152 da Constitución contén tamén algúns datos sobre tres aspectos do lexislativo galego que son: a referencia ó sistema electoral, a necesaria extracción parlamentaria do presidente da Xunta e a responsabilidade política do presidente e dos membros do Consello do Goberno perante o Parlamento.

Cabería preguntarse se este “minimum constitucional” é respectuoso por unha banda coa autonomía competencial, e por outra coa autonomía institucional propias da Cámara galega. Ó meu xuízo sería máis atento ca autonomía da Cámara a atribución da liberdade necesaria ós estatutos de autonomía para que estes fixaran os criterios que considerasen máis oportunos no deseño do seus respectivos parlamentos⁶.

Deixando de lado estas previsións “estáticas” do artigo 152, sen dúbida é o artigo 23.2 da CE o que contén os principios máis relevantes e de maior potencialidade no referente ó papel representativo dos parlamentarios autonómicos. Será precisamente en aplicación deste precepto cando o Tribunal Constitucional teña desenvolto a súa importante laboura interpretativa da Carta Magna en relación ó lexislativo autonómico. Deste xeito, quero deixar constancia da inexistencia no caso galego de sentencias do Tribunal Constitucional en relación a eventuais recursos de inconstitucionalidade fronte ó Regulamento parlamentario autonómico. Nembargantes, sí existen variadas sentencias e autos do Tribunal que, recaídos en diferentes recursos de amparo, veñen de integra-lo ordenamento parlamentario galego en materias tan diversas como o xuramento dos deputados, as sancións impostas a estes e as convocatorias de sesións extraordinarias entre outras.

Distinta consideración merece a opinión de autores como Lavilla⁷ que non duidan en incluír ó silencio constitucional en algunhas materias coma

⁶ A doutrina española maniféstase a favor de extraer consecuencias da distinta importancia política da Constitución e dos Estatutos de Autonomía, derivando de elo a ausencia de contido programático ou material dos Estatutos, e limitándoos ó ámbito de organización das Comunidades autónomas. Así García de Enterría e T. Ramón Fernández: *Curso de Dereito Administrativo*. 3ª Edición. Civitas. Madrid, 1982. Páx. 261.

⁷ Así J.J.Lavilla: “As fontes supraleais do Dereito parlamentario”, no volume colectivo sobre *As fontes do Dereito parlamentario*. Parlamento Vasco. 1996. Páx. 64 e 65. Partindo deste

fonte do dereito parlamentario. En efecto, existen determinados supostos nos que o silencio do texto da Constitución pode interpretarse, en unión de certas esixencias derivadas de principios constitucionais, como expresivo dunha regra prohibitiva.

2) O Estatuto de Autonomía

Como é ben sabido conforme ó artigo 147 esta é a norma institucional básica da nosa Comunidade Autónoma. En concreto, a Sentencia do TC núm. 89/1984, do 28 de setembro, interpreta o apartado c) do citado artigo como unha reserva estatutaria relativa, é dicir, coa posibilidade de remisión a unha lei autonómica para a regulación de certas cuestións alí citadas⁸.

Sen dúbida que é o capítulo 1º do Título I do Estatuto o que delimita con máis concreción os aspectos atinentes ó dereito parlamentario galego, así e sen ánimo exhaustivo podemos enumerar as principais facetas recollidas no Estatuto de Autonomía.

a) Respecto ás funcións da Cámara, se conteñen no artigo 10 do Estatuto, se ben se atopan desenvoltas por outros textos legais como o Decreto Lexislativo 1/1999, do 7 de outubro, que contén o texto refundido da Lei de réxime financeiro e presupostario, ou a lei reguladora da Xunta e do seu presidente de 22 de febreiro de 1983.

Independentemente da cláusula residual contida no apartado b) do citado artigo 10, non se conteñen referencias explícitas a outras funcións parlamentarias que non están no Estatuto, como poden ser as que afectan ás designacións plenarias ou de comisión dos titulares de distintos órganos autonómicos.

b) Tamén se regulan determinados aspectos do dereito electoral e da duración da lexislatura que se fixa nun prazo máximo de catro anos, así

tipo de argumentacións o autor conclúe a inadmisibilidade das mocións de reprobación individual dos Ministros, aspecto que non considero acertado no caso galego pois as proclamações xenéricas de responsabilidade *política* existentes no Estatuto de Autonomía e na lei da Xunta e o seu Presidente posibilitan a súa tramitación na Cámara galega.

⁸ Tal é o caso na Comunidade galega da sede das institucións parlamentarias, que como é ben sabido non se delimitan polo texto estatutario senón que vén fixado pola Lei 1/1982 do 24 de xuño, de fixación da sede das institucións da Comunidade Autónoma de Galicia.

mesmo, establécense a circunscrición electoral provincial e unha reserva de lei en materia electoral para a regulación dos procedementos propios das consultas populares.

c) Establécense os criterios básicos do status dos parlamentarios e a prohibición de mandato imperativo. Como é ben sabido a inmunidade recollida no ámbito autonómico é limitada, e non implica á necesidade de suplicatario para procesamento dos deputados.

d) Proclámase a autonomía parlamentaria nos distintos planos (organizativa, normativa e presupostaria) e se establece a necesidade de funcionamento en pleno e comisións, e a existencia de sesións ordinarias e extraordinarias.

e) Conságrase estatutariamente o papel dos grupos parlamentarios prevendo a participación destes nas funcións da Cámara e o seu dereito de estar presente nas distintas comisións.

f) No tocantes ó procedemento lexislativo fixase a publicidade do mesmo e os medios de control da constitucionalidade das leis autonómicas. Nembargantes non hai reservas estatutarias mínimas en materia de control para a garantía institucional do rol da oposición parlamentaria, que ó meu xuízo serían precisas para evita-los eventuais abusos dos gobernos que conten con maioría absoluta no lexislativo.

g) Prevese a existencia das institucións do Valedor do Pobo (artigo 14 do Estatuto de Autonomía) e do Consello de Contas de Galicia (artigo 53 do mesmo texto legal).

h) Outórgase un especial tratamento á elección do presidente do Executivo e os medios con que conta o Parlamento para a esixencia da súa responsabilidade política. Atribúeselle a esta cuestión un artigo específico dentro do capítulo 2º, regulador da Xunta e do seu presidente.

3) A lei

Este instrumento normativo preséntase historicamente⁹ como pouco axeitado para a regulación do dereito parlamentario. É clásica a cita de Miceli para quen a lei é a fonte do dereito que se atopa en menos harmonía co dereito

⁹ Así o sinala L. M^a. Díez Picazo na súa aportación: *A autonomía administrativa das Cámaras Parlamentarias*. Zaragoza. 1985. Páx.33.

parlamentario¹⁰, debido basicamente ó carácter flexible e espontáneo que ten o ordenamento xurídico das Cámaras.

No noso Estado autonómico dúas clases de leis poden afectar a regulación xurídica do Parlamento galego: as leis estatais e as leis autonómicas.

3.1. Leis autonómicas

Teñen grande importancia en aspectos tales coma o da composición do Parlamento, que veñen de ser regulados pola Lei 8/1985, do 13 de agosto, de eleccións ó Parlamento de Galicia, que foi reformada pola Lei 15/992, do 30 de decembro.

No plano das relacións institucionais son subliñables a Lei 1/1983, do 22 de febreiro, reguladora da Xunta e do seu presidente, reformada pola Lei 11/1988, do 20 de outubro, e a Lei 12/1989, do 4 de outubro. Así mesmo, a Lei reguladora do Consello de Contas do 24 de xuño de 1985, contén a descrições das funcións deste organismo en relación coa Cámara; dun xeito moi parecido ó que ocorre coa Lei 6/1984, do 5 de xuño, do Valedor do Pobo, reformada pola Lei 3/1994, do 18 de xullo. Estas últimas crean ademáis Comisións parlamentarias de relación da Cámara coas respectivas institucións, aspecto éste que é admitido pola doutrina¹¹ (así Aragón Reyes) sempre e cando a lei se limite a creación da Comisión e non tente tamén de organizala.

No tocante ós procedementos lexislativos, é igualmente moi relevante a Lei 1/1988, do 19 de xaneiro, de iniciativa lexislativa popular, que vén a completa-las disposicións regulamentarias atinentes á elaboración das leis.

Nos procedementos de control e impulso é relevante o Decreto lexislativo 1/1999, do 7 de outubro, que contén o texto refundido da Lei de réxime financeiro e presupostario, na regulación de información trimestral das modificacións presupostarias acordadas pola Xunta. Igualmente, varias leis sectoriais regulan a tramitación de plans e programas en sede parlamentaria, como a Lei 10/1995, do 23 de novembro, de ordenación do territorio de Galicia, ou a Lei 7/1996, de 10 de xullo, de desenvolvemento comarcal entre outras.

¹⁰ Miceli, *Principii di Diritto Parlamentare*. Milán, 1918, págs. 9 e 10.

¹¹ Cfr. Manuel Aragón Reyes: "As fontes do dereito parlamentario". No vol. *As fontes...* cit. supra. Páx. 44.

Por último, a lexislación autonómica afecta a materia parlamentaria en diversos procedementos de designación de cargos. Deste xeito, pode citarse a Lei de creación da Cía. da Radio Televisión de Galicia, de 11 de xullo de 1984 (actuación do Pleno da Cámara), ou a reguladora do sistema bibliotecario galego (designación por parte da Comisión de Educación e Cultura), que conteñen especificacións acerca da designación de candidatos para certos órganos colexidos da Comunidade Autónoma.

3.2.- Leis estatais

En primeiro lugar deben referirse aquelas normas dictadas polo Estado que integran normativa básica nas materias antes citadas, deste xeito son de aplicación ó noso Parlamento leis como a 5/1985, do 19 de xuño, de Réxime Electoral Xeral e as súas modificacións e a Lei orgánica 3/1984, do 26 de marzo, de Iniciativa Lexislativa Popular.

Singular trascendencia para o ordenamento parlamentario galego ten a lei orgánica do Tribunal Constitucional do 3 de novembro de 1979, pois prevé o control de constitucionalidade dos regulamentos parlamentarios (artigo 27) e tamén a substanciación dos conflitos de competencias nos que pode tomar parte o Parlamento (artigo 59).

Outros aspectos concretos do funcionamento da Cámara vense recollidos de xeito incidental en leis orgánicas como a que aprobou o Código Penal. Este texto contempla nos seus artigos 493 e seguintes algúns aspectos atinentes ó status dos parlamentarios autonómicos, e no artigo 502 a garantía penal do funcionamento das comisións de investigación. De xeito semellante a lei orgánica de axuízamento criminal establece prerrogativas no tocante ó estatuto dos presidentes de parlamento nos seus artigos 412, apartados 5.º e 6.º e algúns outros acerca da inviolabilidade parlamentaria que se conteñen nunha interpretación extensiva do seu artigo 548.

4) O Regulamento

O Regulamento da Cámara galega intégrase nos de tipo continental caracterizados por seren uns textos ordenados e sistemáticos reguladores do

funcionamento e organización do Parlamento. Como apunta R. Punset¹² estamos ante unha norma primaria do ordenamento autonómico que se integra na categoría das normas con valor de lei.

Non é este o momento de trata-lo complexo problema na natureza xurídica do Regulamento parlamentario, pero sí de recordar con Balladore Pallieri¹³ a liberdade con que conta o mesmo para disciplinar tódalas cuestións que afectan ó Lexislativo, liberdade que atopa no noso caso a limitación da importante reserva estatutaria contida no artigo 12 apartado 4 en relación a unha serie de materias propias desta norma: o número mínimo de deputados para a formación dos grupos parlamentarios, a intervención destes no proceso lexislativo e as funcións da xunta de portavoces. Este mandato estatutario foi cumprido polo texto do Regulamento do Parlamento de Galicia publicado no Boletín Oficial do Parlamento núm. 150 do 1 de setembro de 1983 modificado polos acordos adoptados polo Parlamento os días 22 de xullo de 1993 e catro de outubro de 1994¹⁴.

A posibilidade da reforma do Regulamento está contemplada na súa disposición derradeira segunda, na que se prevé que se tramitará polo procedemento establecido para as proposicións de lei de iniciativa do Parlamento, e que a súa aprobación requirirá unha derradeira votación de totalidade por maioría absoluta.

5) Acordos dos órganos rectores

Conforme ó artigo 30.1.^a correspóndelle á Mesa do Parlamento a función de interpretar e supli-lo Regulamento, se é o caso, nos supostos de dúbida ou omisión. Esta competencia dos órganos rectores prantexa problemas, posto que como sinalou Pau i Vall¹⁵ para o caso catalán, non é doado distinguir

¹² Ramón Punset: "A posición dos Regulamentos parlamentarios no ordenamento español". Na obra *As fontes...* cit. supra. Páx 72.

¹³ Así, Balladore Pallieri: *Diritto Costituzionale*, Milán, 1976, páx. 240.

¹⁴ Os textos regulamentarios citados poden consultarse no Diario Oficial de Galicia núm. 4 do 7 de xaneiro de 1984, no Diario Oficial de Galicia núm. 182, do 21 de setembro e no Diario Oficial de Galicia núm. 3, do 4 de xaneiro de 1995.

¹⁵ F. Pau i Vall: "As normas intraparlamentarias e o recurso de amparo constitucional (comentario a STC 44/1995). No volume colectivo *Parlamento e Xusticia Constitucional*. IV Xornadas da Asociación Española de Letrados de Parlamentos. Ed. Aranzadi. 1997. Páx. 411.

en ocasións as normas que derivan da función interpretativa daquelas outras que son consecuencia do exercicio da función supletoria.

No exercicio desta competencia regulamentaria téñense dictado os seguintes acordos interpretativos:

1.- Resolución da Mesa do Parlamento, do 17 de abril de 1984, sobre o artigo 150.1 do Regulamento da Cámara, relativo ó prazo de substanciación das interpelacións.

2.- Acordo da Mesa e da Xunta de Portavoces do Parlamento, do 22 de novembro de 1984, e da Deputación Permanente, do 22 de xaneiro de 1985, sobre os criterios para ordena-la elección dos membros do Consello de Administración da Compañía de Radio-Televisión de Galicia.

3.- Resolución da Mesa do Parlamento, do 11 de abril de 1986, sobre os artigos 44.1 e 143.1 do Regulamento da Cámara, relativa á delegación nas mesas das comisións das facultades destas para pedir-las información ás institucións autonómicas, requiri-la presenza doutras persoas e acorda-la comparecencia para informar dos membros da Xunta.

4.- Resolución da Mesa do Parlamento, do 20 de xuño de 1986, sobre o artigo 161 do Regulamento da Cámara, relativo ó contido, ó prazo de inclusión na orde do día e á cualificación das emendas presentadas ás proposicións non de lei.

5.- Acordo da Mesa do Parlamento, do 4 de setembro de 1986, sobre as normas de funcionamento da Comisión de Control da Compañía de Radio-Televisión de Galicia e da súas Sociedades.

6.- Acordo da Mesa do Parlamento, do 5 de maio de 1987, sobre os criterios para ordena-la elección dos membros do Consello de Contas da Comunidade Autónoma de Galicia.

7.- Acordo da Mesa do Parlamento, do 9 de xuño de 1987, sobre os criterios de ordenación da elección dos seis membros representantes dos intereses sociais no Consello Social da Universidade que debe designa-lo Parlamento de Galicia.

8.- Acordo da Mesa do Parlamento, do 16 o 20 de setembro de 1988, verbo do prazo para a inclusión de asuntos na orde do día dos plenos e das comisións.

9.- Normas reguladoras das relacións entre o Parlamento e o Valedor do Pobo.

10.- Acordo interpretativo do artigo 115 do Regulamento do Parlamento, relativo ó nomeamento das ponencias lexislativas, á atribución de funcións e ó prazo para a redacción do correspondente informe.

11.- Normas reguladoras das relacións entre o Consello de Contas e o Parlamento de Galicia.

12.- Normas supletorias do artigo 155.5 do Regulamento da Cámara para a tramitación das preguntas cualificadas de urxentes.

A diferenza da natureza normativa dos acordos da Mesa, as resolucións presidenciais conforme ó artigo 31.2.º do Regulamento se limitan a cumprir e facer cumpri-lo Regulamento e interpretalo e suplilo no transcurso dos debates¹⁶. A pesar de non contar cunha permanencia no ordenamento parlamentario tan importante coma as resolucións da Mesa, as decisións do presidente teñen notable importancia na ordenación dos debates, como así ocorre nos tempos concedidos e na segunda rolda das intervencións, a pesar de que existe un “control intraorgánico” pola participación, en ocasións, da Mesa e da Xunta de Portavoces (artigo 144.3 do Regulamento do Parlamento de Galicia).

6) Os estatutos dos partidos políticos e dos grupos parlamentarios

Constitúe un lugar común afirmar que o noso Estado contemporáneo é un “estado de partidos”. Ó meu xuízo tampouco sería esaxerado afirmar que o Parlamento contemporáneo e un “parlamento de partidos”, pola singular relevancia que acadan estes suxeitos na vida parlamentaria. En coherencia con estas afirmacións pódese compartila opinión de Torres del Moral respecto ó carácter imprescindible que para comprende-la vida parlamentaria teñen os estatutos dos partidos políticos e dos grupos parlamentarios¹⁷.

Como constata a doutrina¹⁸ no dereito comparado trátase de fontes de coñecemento de difícil acceso e das que non existen referencias nos

¹⁶ Como pode observarse a intervención presidencial prevista no Regulamento do Parlamento de Galicia non ten carácter normativo e diferenza do disposto no artigo 32 do Regulamento do Congreso dos Deputados donde si se lle da este carácter ás resolucións presidenciais.

¹⁷ Así Antonio Torres del Moral: “Os grupos parlamentarios”, *Revista de Dereito Político*. UNED, núm. 9, 1981, páx. 32.

¹⁸ Vittorio di Ciolo: *Le Fonti del Diritto Parlamentare*, Seconda edizione, Giuffrè Editore. Milán. 1975. Introduzione LX.

regulamentos parlamentarios. No caso galego confirmáanse estes caracteres de ocultismo que veño de comentar, aínda que polas noticias de que se dispoñen trátanse de documentos sucintos que adoitan ser mimeticamente copiados dos orixinais das Cortes Xerais. Por outra banda os regulamentos dos grupos parlamentarios conteñen abundantes referencias ó disposto nos estatutos dos partidos, polo que unha vez máis se reafirma o carácter apendicular que os partidos atribúen ós seus grupos nas cámaras. Todas estas disposicións son manifestación do auténtico mandato imperativo existente entre os parlamentarios e os seus respectivos partidos políticos en clara violación, o meu xuicio, do disposto no estatuto de autonomía para Galicia (artigo 11.7.⁹).

7) Usos e prácticas

Podemos conceptua-los usos parlamentarios como normas de educación parlamentaria que non acadan o rango de costume e que tampouco contan cun seguimento estrito. Según autores como Martínez Elipe teñen certa relevancia xurídica coma “usos sociais parlamentarios”. Os exemplos clásicos que para o Parlamento inglés citaba Mohrhoff¹⁹ poden actualizarse no caso galego coa recente extensión do uso que impide a utilización de teléfonos móbiles no hemiciclo, que virá a “compensar” algunhas prácticas xeralmente admitidas hoxe coma a da lectura da prensa diaria.

As prácticas parlamentarias integran esa categoría que no dereito italiano se coñece como *correttezza costituzionale*” dentro das que Biscaretti di Rufia inclúe as coñecidas como de “galateo parlamentare”, é dicir, principios de boa educación que cómpre respetar nas reunións parlamentarias²⁰. Establecen módulos de comportamento que son respectados e que integran certo compañeirismo entre os membros da Cámara.

Algunhas destas conductas teñen a protección das chamadas á orde que están previstas no artigo 105 do noso Regulamento, trátase dos supostos

¹⁹ Recollidas por Martínez Elipe no seu manual cit. supra. Son entre outras: a obriga dos deputados de permanecer no escano e non molestar ós veciños, o pasaren por diante do Presidente deben facer unha lixeira inclinación, non pasarán por diante dos oradores se non é a distancia, ó menos de tres bancos; non deben leer os periódicos nen escribir cartas; deberán guardar silencio e non poderán silbar nen facer exclamacións.

²⁰ Así Paolo Biscaretti di Rufia. *Le norme della correttezza costituzionale*. Milano. Dott. A. Giuffrè-Editore. 1939-XVII. Páx. 171.

nos que os oradores profiren palabras ou verquen conceptos ofensivos ó decoro da Cámara ou dos seus membros, das institucións do Estado ou de Galicia ou de calquera outra persoa ou entidade, así mesmo cando nos discursos falten o establecido para a boa marcha des deliberacións, cando con interrupcións ou de calquera forma alteren a orde das sesións ou cando, retirada a palabra a un orador, pretendera continuar facendo uso dela.

Outras prácticas non acadan unha incorporación regulamentaria e nembargantes veñen sendo asentadas reiteradamente no noso Parlamento, trátase de supostos como o *pairing*, polo que os deputados que se ausentan da sesión adoitan poñerse de acordo con outros dos restantes grupos para que o resultado final da votación non altere o seu sentido.

8) Costumes e precedentes

Diferéncianse da práctica na existencia da “*opinio iuris seu necessitatis*”²¹, isto é a conciencia xurídica de que a repetición dos usos ten valor xurídico. No dereito parlamentario galego entendo que pode considerarse como tal a existencia dun segundo turno de intervención no debate por parte do proponente nas proposicións non de lei, de tal xeito que hoxe fariase necesaria algunha referencia normativa expresa para modifica-la ordenación do debate.

Trátase dunha fonte, o costume parlamentario, que ten unha maior base racional que o costume como fonte xeral do dereito e que por ese mesmo motivo non precisa dunha reiteración tan longa para entenderse consolidada.

O precedente parlamentario nace da aplicación normativa por parte dos órganos retores, principalmente o presidente do Parlamento e das distintas comisións. Suscítase o problema da existencia de precedentes “*contra legem*”, coma os xurdidos con motivo do debate público das conclusións das comisións de investigación xa referidos anteriormente. O meu xuízo non deben ser considerados como tal precedente, posto que non cabe atribuir eficacia derogatoria a estes actos de aplicación das normas. A propia doutrina italiana (así V. Longi) relativiza a vinculatoriedade dos precedentes entendendo que poden variar as decisións segundo as circunstancias políticas existentes (así segundo que exista ou non maioría absoluta no Parlamento de que se trate).

²¹ A pesar de que autores como Norberto Bobbio negan este requisito para o costume. Así “*Le consuetudine come fatto normativo*” 1942, páx. 31.

9) As convencións e os acordos políticos.

Segundo Wheare as convencións poden ter unha dobre orixe segundo deriven de costumes ou de acordos políticos²². En todo caso esta fonte ten pouca importancia no dereito continental e por conseguinte no dereito parlamentario galego. Querendo atopar algunha manifestación da mesma entre nós, tal vez poida considerarse como tal a renuncia tácita dos deputados do grupo parlamentario que respalda ó Goberno de presentar interpelacións e a súa exclusión no cómputo da cuota prevista no artigo 158 do Regulamento do Parlamento de Galicia en relación á famosa "question time".

Os acordos políticos teñen en ocasións unha orixe extraparlamentaria pero acadan relevancia interna evidente, atopámonos aquí ca problemática xenérica da dispoñibilidade do dereito parlamentario que constitúe un dos principais temas de debate dos estudiosos do dereito parlamentario español.

Nun plano distinto non cabe dúbida que acordos políticos como son os que dan lugar a formación de coalicións electorais veñen de provocar conductas intraparlamentarias relevantes con importantes efectos na vida interna da Cámara²³.

²² Wheare, K.C., *Las constituciones modernas*. Edit. Labor. Barcelona 1971 páx. 128

²³ Así o acordo de coalición electoral entre o Partido Socialista de Galicia- PSOE e Esquerda de Galicia ven provocando no funcionamento da Cámara a presentación mancomunada de solicitudes de comparecencia que no noso dereito parlamentario esixen a vontade coincidente de dous grupos parlamentarios.